

Apare de trei ori in septimana: mercuri-a, vineri-a si domineca; in septimanele cu serbatori inse numai de doue ori.

Pretiuu pentru monarchia:
pe unu anu . . . 10 fl. — cr. v. a;
„ diumetate de anu 5 „ — „ „
„ unu patrariu . . . 2 „ 50 „ „
Pentru Romania si strainetate:
pe anu . . . 30 franci;
„ diumetate de anu . . . 15 „

ALBINA

Enumeratiun se facu la si prin davi corespondenti ai nostri, la tote postele, si de a dreptulu la Redactie, Stationsgasse Nr. 1. unde sunt a se adresá tote câte privescu foia. Cele nefrancate nu se primescu, cele anonime nu se publica.

Pentru anuncie si alte comunicatiuni de caracteru privat, se raspunde câte 6 cr. de linia; repetirile se facu cu pretiu scadintu. Taxea erariote de 30 cr. v. a. pentru o data, se anticipa.

Budapesta, in 14/26 fauru 1876.

Trei zile petrecu capital'a Ungariei, guvern, administratiune, poporatiune, intr'o spaima si alarma par' ca turculu si tatarulu impreuna ar fi tienut'o incunjurata si amenintata cu depredare, cu sabia si focu!

Dar ce este turculu si tatarulu in asemenea cu elementulu turbatu, cu muntii de ghiacia si undele turbate, ce nu mai incapeau in tiermii Dunarei, ci de asupra si din diosu de capitale, dieci de mile esisera peste vai si campii, si le acoperise, devastandu totu ce li sta in cale, si amenintandu din minutu in minutu a depreda si capital'a, din carea deja apucasera unele suburbie inca de alaltieri a respandí frica si cutremuru!

Nu se potu spune opintirile si sacrificiele, cu cari pe intrecute alergara intr'ajutoriu guvern, autoritati, municipalitate, societati si privati. Tote spiritele, braciile si masinile se pusera in lucrare si nemicu nu se crutiá, parte pentru d'a impedece calamitatea, parte pentru d'a avisá pre poporatiune despre apropiarea ei si despre modulu de a i se feri din cale, parte in fine pentru d'a intinde ajutoriulu posibilu celoru coplesiti de ea!

Tocmai precum mai nainte cu doue septemani foile si-impleau colonele despre *Delek* si mortea lui: acum ele de trei zile si-le implu cu reporturi despre starea apeii si ghiaciei si a pericoloru cu cari amenintiau si a dauneloru ce deja causase acestea — pre Dunare si pre celelalte riuri din tiéra.

Si cine ar fi in stare a descrie pe deplin si a calculá in pripa nefericirile si daunele causate! Haru Domnului, ca in *Budapesta*, estrem'a calamitate, in or'a chiar cea mai suprema fu delaturata!

Numai inca o ora, numai inca unu palmacu de se urca asera ap'a, carea deja ajunsese 24 si ⁹/₁₂ urme peste 0, adeca peste mesur'a diametrule a marinei comune a ei, — séu numai deca inca una dalma rumpea puterea ei: apoi Pesta devenia mai tota sub apa si mii de vietii si millione de avere poteau cade viktima undeloru orbe! Dar cum diseram, in momentulu supremu, ap'a incepu a scade, si ea scadiu peste una urma pana astadi la mediadi, cate pre unu patrariu de ora ea ér se redica pucinu, apoi ér incepu a scade; destulu ca poporatiunea incepe a resufla si stáruintiele comuni sunt indreptate spre usiurarea sortii celoru din Buda si pe la merginea Pestei inundati si nefericiti.

In aceste zile de cercare grea, cetiramu si prin foile domniloru, dar nu odata audiramu si din gur'a unuia séu aluia dintre cei mari suspinulu:

„Vai nda, cum ne isbesce sörtea ca din adinsu, cu tote calamitatiile, de 7—8 ani, de candu tier'a este data stepanirii nostre! —

Da, da; asiá este. Domnii sentu calamitatiile, sentu man'a sortii; numai de Ddienu-si aducu a minte, si nedreptatea si neumanitatea stepanirii lor nu vor nici de cum a o reconosce!

Astépta inca mai multe, mai mari nefericiri, calamitati. Vor veni. Insa tare ne temem ca pre cei impetriti in reu, nici acelea nu-ii vor indrepta! —

Budapesta, in 26/14 fauru, 1876

Doue zile rele, amare, avu Ministeriulu Cislaitanu, liberale nemtiescu, alu principelui Auersperg, luni'a si mercuri'a trecuta, adeca in 21 si 23 fauru.

Luni, desbatandu-se in Cas'a deputatiloru senatulu imperiale asupr'a legii emendate de Cas'a de susu, despre monastiri, deputatulu Schönerer atacá si pre guvernul peste totu, — dar mai vertosu pre dlu Stremayer de la culte, — in celu mai ageru modu, pentru cochetarile cu ultramontanismulu, ér in fine numitulu deputatu fece o digressiune spre Germania, pronuncandu gravile cuvinte: „Deca guvernulu astfelu procede: apoi la noi intregu constitutionalismulu nu e, de catu o ilusiune, si intregu parlamentarismulu o comedia scumpa! Ér deca se dice, ca nemtii din Austria sa placere si indrepta priviri spre Germania rudita: apoi am a reflecta, ca prin astfelu de pasire a guvernului nici de cum nu se voru impucina astfelu de priviri spre Germania, carea, in catu pentru progresulu liberale, pasiesce in fruntea lumii!“

Aceste cuvinte, ne-avertisate de presiedinte, se fie consternatu pre Ministri, si MSa Imperatorele, intielegendu de ele, se fie cerutu desluciri de la Ministrulu presiedinte! Nici n'ar fi mirare; caci propriamente prin acele espressiuni se rostl, cumca celoru impedeati in drepturi si cultura aici acasa, li este permis, si dora chiar in dreptu, a canta si gravita in afara!

Vedeti dvóstra, pona unde merge opositiunea poporeloru protegiate si privilegiate! —

Celalaltu greu incidente, de mercuri adeca, este, ca in cestiunea unei impreunari de linii ferate din Moravia, — stáruite de guvernul printr' unu proiectu de lege si cu multa truda, — guvernulu, si aci mai vertosu Chlumcky de la comunicatiuni, fu atacatu si blamatu forte reu si la votare propunerea sa cadu uritu! —

Acuma vine alu treilea puntu fatale, Conventiunea cu Romania, a carei desbateri astadieste se se incepa si unde deca guvernulu ar suferi cadere pre cum multi credu ca are s'o patiesca, apoi nu i-ar mai remane, de catu séu a se retrage, séu a disolve parlamentulu.

De altminte cea mai noua depesia de ieri de peste Laita ni spune, ca guvernulu i-a saccesu a si-asecura maioritate pentru primirea conventiunei, din consideratiuni si comerciali, dar si de politica mai nalta! —

Bucovina.

Uniculu poporu cu totulu fara scole nationali, atatu gimnasiali catu si reali, in imperiulu austro-ungaru sunt Romanii bucovineni, unu poporu carele are numai detorintie, nu in sa si drepturi!

Nainte de diece ani ni spuneau Nemtii, ca ei ni-arú dá scole nationali, dar' noi nu avem inca invetiatori si prin urmare se mai asteptamu. Astadi sunt invetiatori romani, dar' scole romanesci totusi nu-si, si cele noue ce se creidia, érast sunt germane!

Nemtii voescu deci se ne fericésca cu germanismulu lor — pe banii nostri, chiar si contra voiei si dorintiei nostre; domnia-loru creidia adeca scole nu in interesulu culturai si alu luminarii poporului, ci cu tendintie politica; ér scopulu lor este, ca se germanisedie pre romanii bucovineni, si apoi se lucre germanisati in ai Bucovinei in scula si in casa, scula ideiei germanismulu mai departe in oriente, pana spre tiermurile marii negre.

Acésta tendintia inse o intielege si cunosce astadi nu numai fie care romanu bucovineanu, a carui minte si vedere nu este cu totulu tulburata, orbita si inundata prin fumul si fanfarele germanistiloru, ci ea a tulburatu si a iritatu si spiritele din Romania. In prim'a linia fiindu dara romanii bucovineni cei periclitati, ei au totu dreptulu de a fi ingrigiti si nelinisciti, vedindu ca man'a Austria luca intr'acolo de a le rapti nationalitatea. Si tocmai de aceea este deja timpulu supremu, ca fruntasii nostri se intre in actiune: acésta astépta cu nerabdare natiunea intréga dela ei. Este timpulu supremu deci, ca mai antaiu venerabilele nostru consistoriu se-si aduca o data a minte de gimnasiulu gr. or. romanu din Suceva si se urgedie realisarea menitiunii gimnasiulu acestuia.

Dela urdirea gimnasiulu suceveanu sunt deja 15 ani. La infintiarea lui s'a otaritu, ca invetiamentulu se incepa in limb'a romana, daca numerulu professoriloru romani va fi suficiente. Si acu in man'a dusimaniloru culturai romanesci este numerulu profesoriloru romani de cati-va ani indestulatoriu. Deci invetiamentulu ar trebui se fie deja romanescu.

Ce mai astépta dara venerabilele nostru consistoriu, nu intielegemu. Este adeveratu, ca essista la noi in tiéra unu complotu contra culturai nostre nationali, si membrii acestui complotu sunt respanditi peste tier'a intréga. Armele, cu cari sunt ei inarmati contra culturai romane, sunt hul'a, defaimarea, infriarea si suprimerea invetiatoriloru, apoi negligearea, reprimerea si destrugerea scoleloru. De aice vine ca deca intr'o comuna romanésca este scola: apoi i lipsesce invetiatoriulu; ér daca are invetiatoriu: apoi i lipsesce edificulu de scola. Facia de asta stare inse tote comunele neromanesci au si invetiatori buni, si scole bune! De aice vine ca diurnalele nemtiesci sunt multiamite cu starea scoleloru din Bucovina, si totu asiá si cele rusesci din Ga-

tia. Asia „Slowo“ din Lemberg cantă a denadi laude pline de intusiasmu asupra activității șefului instrucțiunii publice din Bucovina, numindu-lu „parintele culturii slave.“ Să se aștepte înse ore membrii de ai acestui complotu și în sinul consistoriului nostru? sau crede poți venerabilele consistoriu, că acestu complotu ar fi atât de puternic, încâtu ar fi în stare să paralizeze pasiulu seu? — Acestea nu ni convinu a le crede, dar scimu că gimnasiulu dñi Suceva este situatu în unu districtu românesc, este cercetatu de baeti, cari vorbescu mai usioru și mai bine românesc, de câtu germanesc, fie ei de ori ce naționalitate, apoi profesorii inca sunt romani. Care este dara caus'a și piedic'a de nu se satisface legii?!

Apoi mai însemnămu că tocmai asiă cere dreptatea și cu ea și legile noastre de școlă, ca și la gimnasiulu din Radauti, fiindu elu situatu în unu districtu curatu românesc, să fie limb'a romana cea a propunerii. Și pe langa acestea mai este de neaparata trebuința unu gimnasiu românesc și pentru Cernauti.

În realizarea acestor trei dorințe juste și legale așteptămu să se puna deci venerabilele noastre consistoriu tôte silințele. E tempulu supremu pentru ast'a! —

Dar Românii bucovineni nu numai că nu au nici o școlă mijlocie națională, ci și școlile primare de prin comunele românești sunt, precum amu mai accentuat, cu totulu neglijate de inspectoratul școlastic din Cernauti. Acest'a se dovedește prin datele statistice din sistemul inventariilor bucovineni, precum și prin bucur'ia diariului „Slowo“ pentru înflorirea școlilor slave sub conducerea lui Marek, „parintele culturii slave în Bucovina.“ Dar i-amu face lui Marek nedreptate, dacă amu pretinde dela elu să parascesca berea din birtu și vinulu dela Stefanowicz și Agapowicz, și în locu să cetesca „Politica“ din Praga, să se intereseze mai multu de trebele școlastice, să siada ceva mai multu în cancelari'ia sa, și să viziteze mai adese ori școlile satesci; i-amu face înse de aceea nedreptate, pentru că l'amu scote pre domn'a sa din elementulu seu și i-amu rapi placerea și l'amu tramite să se scuture pantecelile prin caletoare pe la țiera, fara ca instrucțiunea publică să castige ceva prin acest'a. Căci ce să facă în cancelaria unu omu, carele are multa violența și întieptiune pentru cestiunile vietiei de tôte dilele, inșă pre pucina rutina și pricepere pentru lucruri de școlă, pentru cestiuni pedagogice! Și apoi ce întielesu poți să aiba inspecționarea unei școle satesci prin unu omu, carele nu pricepe limb'a țierei? — Tramiteti-lu la China și elu va inspecționă școlile satesci din China cu același succes; sau aduceți-ni unu Chinesu și faceti-lu inspectoru asupra școlilor din Bucovina: și faci'a lucrurilor va remane totu aceeași. Pentru școlile românești și cultur'a românească nu poți deci să aiba strainulu nici pricepere, nici interesu. Aice jace apoi totu reulu, acest'a este bub'a instrucțiunii poporului romanu la noi și acest'a bub'a trebuie sterpita câtu mai curendu, căci altfelu va infectă și se va lăf peste totu corpulu, și morbulu și putredineuă vor fi apoi generali. Acest'a bub'a trebuie deci sterpita, căci asiă pretinde progresulu culturii, alu civilizațiunii și alu luminării poporului, și asiă cere interesulu școlilor și alu binelui poporului nostru. —

Școlile populare la noi sunt asiă dara rele și aflându-se în man'a unei clice anteromane, nu corespund trebuințelor și dorințelor poporului; er școlile medilocie fiindu tôte curatu germane, essista în realitate numai pentru cele 75000 Germani și Jidani, pe candu cele 220,000 Romani sunt eschisi dela participarea la progresulu culturii. De aice vine, că cele 75,000 Germani și Jidani tramitu la școlile medilocie peste 500 copii, er cele 220,000 Romani numai 230. Reulu acest'a și nedreptatea, ce-o suferă poporul romanu, se vor repară înse prin romanizarea gimnasiului dñi

Suceva și Radauti și îndreptarea școlilor populare. Așteptămu deci cu nerăbdare, ca consistoriulu să facă pași necesari în timpululu celu mai scurtu, și suntemu securi, că în curendu va cresce numerulu școlilor romani, ce cercetă școlile medilocie, înolitu și întreit.

Dela Sva'ulu țierei.

Siedinti'a Camerei reprezentative dela 22 I. c. este de o însemnătate deosebită, căci în acest'a di majoritatea mameuco-liberale a încuviințiatu prin votulu seu *calcarea de lege* prin organele ștepanirii! Nici că poți să se califică altu-cum luarea la cunoștința și aprobarea răspunsului ce dede în acest'a di ministrulu dela justitia la interpelatiunea lui E. Trauschenfels.

Tribunalulu dela Brasiovu luase adeca la finea anului trecut arbitrarulu și calcatoriulu de lege concludu, că nu va mai primi dela începutulu anului curinte încolo nici o potitiune contra-semnata de advocati, dacă aceea va fi redesa în alta limbă, afora de cea magiara; și totu în asemenea modu volnicosu și desconsideratoriu de lege dispuse ca totu dela același terminu înainte au să se țienă advocatii numai în limb'a magiara și aperiările în procesele criminale!

Acet'a evidente calcare de legea naționalităților înse dede indemn deputatulu E. Trauschenfels, ca la 19 ian. a. c. să interpele pe ministrulu dela justitia, că: are elu cunoștința de acelu concludu și dispusețiune a tribunalulu din Brasiovu? — și dacă are: atunci ce dispusețiuni intenționează să iee facia de aceea evidente calcare a legii?

E lucru lamuritu, că ministrulu potea să răspundă la momentu, căci avea cunoștința despre ceea ce cerea Trauschenfels să dea desluciri în Camera; dar lucrulu de buna șema i cadea cam greu, că eră să aprobe calcarea de lege ceea ce eră la noi prin organele ștepanirii de către domn'a magiara, și carea de buna șema, mai iute ori mai tardiu, va trebui să rupa capulu domnilor și să puna capetu domneii ingamfătorulu de astadi, de ora ce prin esemplulu lor se înveția și poporulu a desconsideră legile, și apoi este sciutu că e vai și amarul de țier'a, în carea poporulu ajunge a desconsideră legile! Tocmai de aceea se pare că a și traganatu ministrulu asiă de îndelungatu cu răspunsulu, dar — dorere — fora de a fi potutu află în acestu intervalu v'o modalitate, prin carea să se pota justifică volnic'a tribunalulu din Brasiovu și să se pota deci areta, că acel'a nu ar fi comis calcare de lege. Ast'a ni areta răspunsulu ce dlu B. Perczel dede în siedinti'a de marti la interpelarea lui Trauschenfels.

Dlu ministru Perczel adeca răspunde, că da, dsa are cunoștința de concludu de sub întrebare a tribunalulu din Brasiovu, precum de alta parte are cunoștința și de aceea, că articolulu de lege XLIV din 1868, dela intrarea lui în vietia și pana astadi, a datu ansa la interpretări forte deosebite și întorse. Astfelu mai alesu §-ulu 4 din acelu articlu, care dispune, ca jurecțiunile să se întrebuintie de limb'a oficiale a statului în scrisorile ce îndrepta catra regimu, dar pe langa aceea potu să întrebuintie și limb'a lor protocolaria, firesce numai pe langa testulu magiaru. Acet'a lege chiară înse n'au voit se o pricepa jurecțiunile din Fundulu regiu, ci pe câtu timpu fu justiti'a nedespartita de administratiune, ele în tôte afacerile lor cu ministeriulu de justitia se întrebuintiara totu numai de limb'a germană, pe langa delaturarea cu totulu a limbei oficiale a statului. Și dela acest'a prassa nu voira a se abate acele jurecțiuni nici dupa ce cura admonite prin ministeriulu de justitia, care li împartesi că legea e de a se interpretă astfelu, că ele potu să se întrebuintie în scrisorile ce îndrepta la ministeriu și de limb'a lor protocolaria, dar numai pe langa testulu magiaru. — „Ba eu mai am cunoștința, — adause min. Perczel — și de aceea, că în-

terpretarea acestui articlu de lege dede ansa la conflicte între ministeriu și alte corporațiuni din Fundulu regiu; asiă la essecutarea articloru de lege 31 și 32 din 1871, candu presied. trib. din Sibiu provocă gremiulu comercial de acolo să alege pre cei doi assessori în afacerile cambiale și comerciale, și acest'a și alege doi individi, pe cari îi încunoscintiă presied. trib. despre acest'a alegere și îi provocă să se presente la elu pentru depunerea juramentulu: atunci respectivii refusera a primi acea provocare a presiedintelui, sub cuventu că e redesa în limb'a magiara, carea ei nu o cunosc. Și pe langa acest'a persistara nu numai ei, ci chiar și gremiulu comercial — fiindu provocatu să alege alti assessori — dede dechiaratiunea, că nu va alege alti assessori, de ora ce cunoștința limbei magiare nu este de a se cere dela acei assessori. Apoi dela acest'a interpretare nu voira a recede pana ce min. de justitia de atunci, Bittó, amenință cu stramutarea tribunalulu din Sibiu alt unde. — De asemenea am cunoștința, că de candu cu organizarea judecătorilor se continua cu aplicarea deosebitelor interpretări a articolulu 44 din 68, ba se nascura și multe incurtature, întrebuintiandu-se la unele judecatorii numai limb'a oficiale a statului, la altele înse numai cea protocolaria, er pe aiurea ambele. — De aceea apoi pentru delaturarea de controverse îndreptă ministrulu la 1872 catra presied. tribunalulu din Brasiovu o ordinațiune, prin carea i comunică adeverat'a interpretare a articolulu de sub întrebare, dar totuși nu se observă acest'a interpretare în Fundulu regiu. Astu-feliu dara eu am cunoștința despre multe controverse eu privire la interpretarea articolulu de lege de sub întrebare, și fiindu că ele nu-su nici în interesulu statului, nici o administrării justitiei, de aceea voiu prezenta câtu de curendu una novela de lege, pentru de a delatură cu totulu pretestulu interpretărilor deosebite a articolulu 44 din 68; er pana atunci min. ceru să se i primesca Camer'a răspunsulu de facia! —

Astu-feliu ministrulu recunosc în acestu răspunsu aprig'a calcare de lege; de aceea se și feri a spune, că ar avé de cugetu să iee dispusețiuni facia de pasirea volnicosa a tribunalulu din Brasiovu, ci accentuă numai, că în curenda va prezenta Camerei unu proiectu de lege, firesce în sensulu concludulu luat de tribunalulu din Brasiovu! Și chiar acest'a curiosa împrejurare faci, că E. Trauschenfels luă apoi cuventulu pentru de a areta, că ministrulu nu a răspuns directe la interpelarea sa și de aceea elu nici nu pote fi multumitu cu acestu răspuns. —

E. Trauschenfels accentuă, că citările ministrulu despre interpretarea articolulu de lege 44 din 68 erau superflue și se vede din tôte că min. a voit numai să acitia Camer'a contra sassiloru, ne-avendu argumente de a poté aperi arbitrar'a calcare de lege prin tribunalulu din Brasiovu. Elu splica apoi, că ordinațiunea dela 72, esmisa în acestu obiectu prin Bittó, și la care se provocă min. în răspunsulu seu — nu este de întielesulu ce i-lu atribue ministrulu, ci ea dispune sustinerea statulu quo, er acelu statu quo eră întrebuintiarea limbei protocolaria, căci acea ordinațiune se esmise prin fostulu min. Bittó de o parte numai dupa ce presied. tribunalulu din Brasiovu protestase contra unei dispusețiuni a comisariulu minist. Apoi, care dispuse să se întrebuintie numai limb'a magiara, er de alta parte mai alesu numai dupa ce deputatii sassi îndreptaseră atunci catra min. o interpelatiune în acestu obiectu, la care interpelatiune înse min. nu răspunde în Camera, ci chiamă la sene pre deputatii sassi și li promise că va cassa ordinațiunea lui Apoi, ceea ce și fece, dispunendu prin citat'a ordinațiune sustinerea statulu quo, adeca admitereade a se întrebuintiă limb'a protocolaria. — Acestu usu înse s'a stersu prin concludulu concludu ce se luă la finea anului trecut prin trib. reg. din Brasiovu. Concludulu acest'a este o lovitură grea pentru locuitorii fundulu regiu, unde usulu

la intrebuintia limb'a loru se intemeiedia pe se forte solide si vechi; „dar eu nu am in- pelatu — adause E. Trauschenfels — pen- na apera privilegie de ale sassiloru, ci mi-am dicatu vocea intru apeararea unei lege aduse tempulu constitutiunule mai nou, pentru astienerea legi natiunalitatiloru dela 1868. de aceea s'ar fi asteptatu, ca min. se respundia directe, ca aproba elu acea volnicosa calcare unei legi aduse prin insii magiarii la 68, ori ce gandesc se dispuna facia de acelu con- clusu; min. inse, in locu de a face asiã ceva, vnae si pune in prospectu o novela de lege, care va se delature nechiaritatea ce i se pare usale, ca ar fi in articolu de lege 44 din 68. Acesta procedura inse e forte gresita, cãci fie- tare lege remane in vigore pana nu se modi- fica prin alt'a ori abroga cu totul, si de aceea si legea natiunalitatiloru trebuie se se observe si se nu se lase a se calcã pana candu mai e in vigore; er de alta parte apoi novel'a ce o pune min. in prospeptu nu pote se duca la bine, cãci prin ea se va ajunge tocmai contrariulu dela ceea ce recomandã magiariiloru intieleptulu tierel Deák, ca adeca se se cerce ca instituti- nile tierel se le fie placute natiunalitatiloru, precum de alta parte prin ea se va lucrã toc- mai contra pre intielepiei invetiature a marelui magiaru Szécheny, ca adeca magiarii se se nisuesca — in interesulu loru si a tierel — a fi cu indulgentia facia de natiunalitatele ne- magiare. Prin aceea inse ca se desconsidera si calca legile ce dau ceva drepturi natiunal- itatiloru nemagiare, ba totu mereu se cerca a se creã legi totu in contra natiunalitatiloru nemagiare — cum e buna or'a legea electo- rale din Ardealu — prin tôte aceste se in- straina forte natiunalitate nemagiare si se in- versiuna contra magiariiloru, ceea ce numai la reu pote se duca si nu pote fi in interesulu patriei comuni!

In urmare acestoru consideratiuni deci E. Trauschenfels dechiarã, ca nu pote primi respunsulu ministrului; dar majoritatea siovi- nistiloru mameluco-liberali primi cu intusiasmu respunsulu ministrului Perczel, care prin feri- rea d'a raspunde directe la interpelatiunea ce i fece E. Trauschenfels tacite a incuviintiatu unu precedentu de arbitrari'a calcare de legi!!

Afaceri domnesci urite din Une- dora!

Din comitatulu Uniadorei primimu sciri, cari merita cea mai serioasa atentiune, atãtu din partea publiculu nostru, cãtu si din a inal- tulu guvernulu tierel; pentru ca ele ilustra in cele mai viue coloru deplorabil'a situatiune de acolo, spre a cãrei indreptare aparu nein- cungiuratu de lipsa mesure radicali.

Am dorit ca aceste notitie ale nãstre se afe apretiuirea meritata si prin foile domiloru, si anume acelea ce dicu a se interesã despre cele ce se petrecu si manifestã la romani, pentru ca numai estu-modu se pôte sperã de- scoperirea deplina si apoi vindecarea reului, si resp. a releloru ce bantue poporatiunea din cottulu Uniadorei.

Comunicatiunile ce ni se facu de acolo suna, ca nesce dd. judi amministrativi, pretori cum li mai dicu, séu solgabirãi, cum li dicu pre ungurta, comitu abusuri preste abu- suri, fora ca cineva se li puna freu si ca pentru nelegalitatele loru se-si fie luatú séu se-si iee pedeps'a meritata, ci ei se sustienu in oficiale loru, in detrimentulu poporulu si spre batjo- cur'a dreptulu si a moralitatii publice. E vor- b'a desclinitu despre trei astfelu de judi amministrativi, a caroru nume le retacenu de asta data, cari desi, ce e dreptu, toti trei stau parte sub cercetare disciplinaria si criminale de un'a data, parte numai sub cercetare disci- plinaria, totusi ei se afla inca voirosi si nemar- giniti in posturile loru.

Asiã contra judelui procesuale alu cer- cului de Almasiu, fiindu dejã terminata cerce- tarea disciplinaria, s'a constata, ca dsa a ba-

tutu cu spectabil'a si propri'a mana domnesca pre unu preotu romanu gr. or. precum si pre unu altu omu de frunte din cercu, si a dusu la sine in Almasiu cu gendarmi, in capu de nopte si morbosu, pre bravulu romanu *Demianu* din Baltia, er din Almasiu l'a transportatu la Ge- oagiu.

Se dice, ca dlu ministru de interne, care vrè se fie unu barbatu per eminentiam dreptu, iubindu dreptatea si respectandu moralitatea, ar sbiciu viturile ori unde le-ar intempina, si astfelu ar fi ordenatu destituirea acestui jude amministrativu; trebuie se credemu; dar pretin- demu se ni creã si escelenti'a sa nãa, ca acelu jude aminstr. este totu in oficiu si in func- tiune! Nu scimu ca ce va se insemne ac- st'a; dar poporulu, opiniunea publica pôte s'o splice, ca foradelegea, ticalosia acelu or- ganu, nu i-a instrainatu gratia si partinerea mai mariloru sei!

Mai departe, judele amministrativu alu cerculu de *Gurasada*, e trasu in cercetare disci- plinaria si criminale pentru instrainari con- siderabili de bani. Cercetarea disciplinaria se fie dejã terminata, er cea criminale decurge inca, cu tôte densulu e sustienutu in postulu seu nu numai, dar s'ar lucrã din respoteri pentru mantuirea lui, prin care apoi ar cadé in necasu acusatorii, cei-ce adeca s'au plansu asu- pra fapteloru lui, intre cari se afla si unu bravu preotu romanu gr. or. — Cascigandu-si dlu ministru de interne cunoscintia despre acest'a, credemu ca nu pôte incapè nici cea mai mica indoiela, cumcã nu va suferi la nici unu casu asemenea pasiri turcesci, er cumca si-va cascigã cunoscintia despre acest'a, corespondentii nostri sunt pre deplinu convinsi. Altcum reco- mendãmu si noi aceste date positive atentiunei atãtu a dlui ministru Col. Tisza, cãtu si a dom- niloru deputati ai nostri dela camer'a repre- sentantiloru, ba le recomandãmu desclinitu si atentiunei parintelui metropolitu din Sibiu, de ai carui duoru preoti vedia si onóre se lucra, si rogãmu, se-si faca trebur'a de ele.

In fine este judele amministrativu alu *Geoagiului*, contra carui'a de asemenea e intro- dusa cercetarea disciplinaria pentru instrainari de parale, dar dsa ca si ceialalti duoi domni colegi ai sei, se afla inca in postu si functiune si in stare d'a-si acoperi pecatele prin poterea oficiulu!

A fi jude amministrativu si totu d'o data a stã sub cercetare pentru abusuri de acest'a este o enigma pentru lumea nepreceptorã de secretele si regulele moralitatii cercuriloru mai nalte!

Despre unu bietu notariu romanu ni se scrie, ca l'au pusu pecatele sale de a datu o palma unu omu si pentru acesta fapta a fost trasu in cercetare criminale, si pertractarea finale a si avutu locu; domniloru judi proces- ubli inse par' ca tôte li sunt iertete!

Judece acum lumea si opiniunea publica, despre principiele de dreptu, despre dreptatea si moralitatea, ce e si cum se essecuta ea de susu!

Nice aceea nu potemu pricepe, cum de Ilustritatea Sa, dlu comite supremu alu Une- dorei, care intr'adeveru este unu barbatu iubi- toriu de dreptate si forte energicu, cum de in tenorea poterii ce i ofere legea municipale, suferè asemenea nelegalitati nepedepsite si o convientia atãtu de nejustificabile facia de astfelu de peccatosi! Pôte ca este si pentru ca pana acumã atãtu de pucinu s'a plansu lumea in publicu pentru astfelu de scandale. Ei bine, noi vomu incepe a dá cursu liberu plan- soriloru. —

O voce din comunele mestecate.

Checia-rom. in Banatu, fauru 1876.

Majestatea Sa, pré bunulu nostru monar- chu, inca la 1864 indurandu-se a ne reinfintia stravechi'a nostra Metropolia, cea de multi ani dorita, — cu pré naltulu seu rescriptu din a. 1865, Nr. 65,887 a binevoitu a ordinã desbi-

narea comuneloru mestecate si anessarea ser- biloru la ierarchia serbesca, era a romaniloru la ierarchia romana.

In sensulu amintitulu rescriptu, dupa cum este bine conosciutu onorabilelu publicu, din partea ambeloru ierarchiei nationali s'au esmisu comissiumi adhoc, pentru pertractarea controverseloru bisericesci-scolari a ambeloru parti, si pentru incercarea — dupa posibili- tate, pre calea amicabile a despartiloru priu comune. Cu dorere trebuie se marturisimu in sa, ca complanarea amica a acestoru controverses numai in unele si inca cam pré pucine comune a succesu si s'a efectuitu cu resultatulu doritu, chiar si acest'a pre langa sacrificie enormi din partea romaniloru, precum d. e. in comun'a nãstra de aici, din comitatulu Torontalulu, unde romanii de cincã ori mai numerosi si mai bine possessionati de cãtu serbii, pre langa lasarea acestora in posesiunea unei sessiuni paro- chiali intregu, au fost siliti a mai contribuĩ inca si in numerariu 12,000 fl di: *douespredece mii de florini*, spre a poté trece cu biseric'a si scãl'a loru la ierarchia propria nationale si a scapã de o suprematia ierarchica straina. Celu pucinu la 5000 fl, se valoredia sum'a cu care romanii au platitu fratiloru serbi mai multu de cãtu ce s'ar fi cuvenitu dupa o proportiune drepta! Apoi tocmai asiã s'a intemplatu si in alte comunitati mestecate, si numai prin enor- mile sacrificie si resp. concessiuni din partea romaniloru au fost acest'a in stare ici-coliã a esoperã impacarea amicabile, de ora-ce serbii aflandu-se in possessoriu, adeca comunele mes- tecate — pona la despartire lasate sub ierar- chi'a serba, interesulu acesteia erã, a ingreunã si amenã din tôte poterile impacatiunea!

Dar lasandu acestea, se ne intõrcem la starea celora lalte comunitati mestecate, caroru grelele conditiuni puse si sustienute de serbi, nici pona astadi nu li-au lertatu a-si complanã controverseloru si a scapã pre cale amica de suprematia sugrumatoriã a unei ierarchiei straine, precum sunt d. e: *Sanu-Nicolaulu-Mare, Saravola, Fereclacu, Chinesu, Mehala, Fabriculu la Stulu Georgiu* din Temi- siora, si altele mai multe. Acestea pona astadi fora cea mai putiena respectare a limbei si culturei loru materne, fora institutiune biseri- cesca, fora preoti si invetiatori nationali dupa alu loru interesu, gemu sub unu jugu despotecu strainu abia mai suferibile, astfelu buna ora, incãtu preotii serbesci ce traiescu mai numai din panae si sudorea romaniloru, nu-si indu- pleca crud'a si impetrit'a loru anima, nici mã- car in momentele si la ocasiunile candu pri- mescu denariulu loru, candu intra in casele romaniloru ca se li dee binecuvantare, nici nu se indupleca a se servi de limb'a loru, ci ca nisce ómeni reutaciosi, inca si la acele oca- siuni cërca tôte midilócele spre a li sugrumã nationalminte, si a le veri cu fortia, inca si la vetr'a loru romana, limb'a slaviana, pre carea de buna sãma multi si dintre duf'a-loru n'o pre- cepu bine! Si cãtra acest'a mai marchedia si ilustradia foradelegile loru si acele dispuse- tiuni ale loru, ca pe bravii nostrii invetiatori romani ii sicaneadia in totu modulu, cu feliu de feliu de apucature, ii suspindu dela postu- rile loru fora causa si crutiare si ii inlocuescu pre cei buni si bravi romani prin unele nul- tãti de individi, precum s'a intemplatu in Sanu-Nicolaulu-Mare si Saravola. Cu unu cu- ventu: apesarea romaniloru sub ierarchia ser- besca a devinitu in celu mai mare gradu inver- siunatoriã si ne mai suferibila!

Deci fiindu romanii din comunele mes- tecate, inca nedespartite, de 10—12 ani lipsiti de tóta mangaierea sufletesca, nu li remase indereptu, de cãtu a-si redicã si atienti oclii cãtra pariutele si ingrigitiorulu celu cerescu, eschiamandu: „*Dãme ajuta noua si ne man- tuiesce de acestu neamu in veacu!*“

In urmare acestora voci indresnescu a propune si a rogã onorabil'a *Delegatiune romana* a congresulu nostru, in a cãrei compe- tintia si detorintia cade acesta cauza, se bine- voiẽca fora pregetu intru interesulu bisericiei,

natiunii si a tuturor comunelor mestecate inca nedespartite, si óresi-cum si pentru onorea si vèdi'a ierarhiei nòstre nationale, a face o data cele necesari pentru despartire, ér cerendu necesitatea, a se pune numai decátu in co'ntielegere cu delegatiunea serbésca pentru medilocirea constituirei fie càrei pàrți in comunele respective, ca astufeliu prin conlucrarea lorù sè se pòta incepe procesele la tribunalulu dejá delegatu din Budapesta, si candu-va o data adnessandu-se romanii ierarhiei lorù natiunile, sè fie scutiti de apesàrile si neccasurile ce suferu astadi in vièti'a lorù bisericésca si culturale.

Din insarcinarea mai multorù comunitàti mestecate :

G. Gataiantiu.

Varietati.

* (*Garibaldi republicanu pan' la mórte!*) In 91. c. s'a celebratu in Roma aniversarea a 27-a dela proclamarea Republicei in Roma la 1849. La acèsta ocaziune s'a pusu cu solenitate o pètra cu inscriptiune comemorativa la o casa de langa port'a „San-Pancrazio“, unde *Garibaldi* cu o mana de armati s'a luptatu eroicesce in contra ocupatiunei Romei prin Francesi pe sém'a Papei. Firesce cà dela acèsta solenitate *Garibaldi* nu potea sè lipsésca; deci elu s'an infacisiatu in aplausele cele mai essaltate ale multimei poporului si a tîenutu unu discursu memorabile, scurtu si pregnantu, precum sunt tóte discursule lui. In discursulu seu, minunatulu erou anunçia lumèi, cà — a fost si este, si remane republicanu; càci „principiele republicane sunt principiele omeniloru de omenia“, si „o steptare de omenia este possible numai in Republica!“ — Atunci candu ómenii de omenia s'a intielesu cu Monarch'ia, pentru ca sub acèsta se impreune Italia, s'a prefinsu dela monarchia, cà se gubérneze tîer'a bine; acèsta nu se implinesce. *Tîer'a gembastadi sub nedreptàtìle si stórcerile guvernului.* De aceea elu striga poporului: „Luptati-ve pentru inaintare pan' la cea din urma resusflare a vòstra si nu perdeti curagiulu!“ — Se intielege cà acèsta vóce a veteranului erou a inspiratu mare ingrigire guvernului lui *Victore Emanuilu.* —

** (*Insciintiare*) Domnilorù ce s'au prenumeratu la opurile: „*Introducere in Economia*“ si „*Istori'a Romaniloru.*“ — Resultatulu profungirei de prenumeratiune la opurile atinse, a fost preste asteptare. S'au comendatu respective prenumeratu pan' acú aprópe 2500 de esemplarie. Astfeliu, cà se potu corespunde la cerinti'a publicului, — am trebuitu sè inchiaia acordu nou cu tipografulu, din care incidente inse tiparirea numai in septeman'a viitória va fi gat'a, ér tramitèrea opuriloru va urmá cu finea lui fauru. Dreptu-ce: facendu acèsta cunoscutu, — rogu pre dnii prenumeránti a fi cu indulgentia si a nu-mi luá in nume de reu acèsta intardiare fora vin'a mea.

Preste numerulu opuriloru prenumerate, am lasatu a se tipari inca 500 esemplare, cari fratii mei colegi, — pre bani gat'a — le potu comendá numai decátu. — *Ionu Tuducecu*, mp. invetiatoriu.

[*] (*Hymen.*) In 11 ianuariu v. a. a. s'a celebratu in biseric'a catedrala gr. or. din Aradu, cunum'a dlui *Blasiu Codreanu*, bravului docinte din Sanu-Nicolaulu-micu, in cott. Temisiorii, desu corespundinte alu Albinei, cu dsior'a *Emilia Popoviciu*, fiic'a dlui inv. si assess. consist. *Petru Popoviciu* din Aradu. Binecuventarea lui Ddieu se-i insociésca in decursulu vietii lorù! — Unu amicu.

Din plati'a de grane si terglu de vite —

n'avemu sè reportàmu ehlar nemic'a, de óra-ce calamitate de apa a facutu nepossible comerçiu regulatu si fipsarea pretiuriloru.

Atát'a insa potemu face cunoscutu cetitoriloru nostri, cà pretiurile, desi dela celu din urma reportu alu nostru incepusera a scadé pucintelu, astadi ér s'an urcatu.

Dela Burs'a de astadi notàmu:

Actiunile de cred. austr: 175.50; ale creditului ung. 174; act. bancei nation. 884; inscrisele ipotecari austr. 96.60; unguresci 86; oblegatiunile rurali bucovinene 85.80; ung. 77.—; banatice si transilvane 76.—; rent'a de arg. 72.50; de hàrtia 68; agiulu argintului 4; galbenii 5.38; napoleonondrii 9.20. —

Publicatiuni tacsabili.

CONCURSE:

Pentru vacantele doue parochie din *Dubesci* si *Topla*, cottulu Carasiului, protopresviteratulu Hassiasului, se deschide concursu pana la 7/19 martiu a. c. prefigendu-se terminulu de alegere la *Dubesci* pe diu'a de 7/19 era la *Topla* pe diu'a de 8/20 martiu a. c.

Emolumentele sunt:

La *Dubesci*: un'a sesiune de pamentu, dela 124 de case birulu de câte un'a mesura de cucurudiu, si stol'a indatenata; afora de acestea 1/2 jugeru de pamentu intravilanu; era

La *Topla*: un'a sesiune de pamentu, dela 12 case birulu de câte un'a mesura de cucuruzu, stol'a indatenata, si cortelu liberu; afora de acestea o gratificare anuala de 100 fl. v. a. din fondulu generalu diecesanu; fiindu alegendulu parochu obligatu, a fi totodata si invetiatoriu in *Topla*.

Doritorii de a ocupá vre unulu din aceste doue posturi, sunt avisati: pana la 5/17 martiu a. c. a-si asterne recursule lorù, instruite conformu prescrieloru statutulu org. si adresate respectiveloru comitete parochiali, càtra parintele protopopu *Georgiu Cretianescu* in *Belintiu* per *Kiszéó*.

In numele Comitetaloru parochiali gr. or. din *Dubesci* si din *Topla*.

De asemenea in contielegere cu parintele protteru tractualu. — 2—3

Pentru statiunea invetiatorésca din comun'a *Forasesci*, protopresbiteratulu Fagetului, se escrie concursu cu terminulu de siesse septemani dela prim'a publicare.

Emolumentele sunt: 42 fl. v. a. in bani, 10 meti de gràu, 20 meti de cucurudiu, 100 lb. de sare, 12 1/2 lb. de luminári, 8 orgii de lemne, cartiru liberu cu gradina de 1 jugeru.

Doritorii de a ocupá acestu postu, sunt avisati recursule lorù instruate in sensulu statutulu org. bis. si adresate Comitetalu parochialu a le substérne la dlu protopopu *Atanasiu Ioanovicu* in Fagetu.

Forasesci in 3 fauru 1876.

3—3 Comitetalu parochialu, In co'ntielegere cu dlu protopresbiteru tractuale.

Pentru vacantea parochia in *Cosdeni*, protopresviteratulu *Pomezuelu*, comitat. *Biharei* se escrie concursu.

Emolumentele sunt: 2/8 sesiune de pamentu parochiale, stóle si biru dela 110 mere de case, cartiru liberu cu gradina fi mósa.

Doritorii de a ocupá acèsta parochia a-si tramite recursule instruate cu tóte cumintele prescrite in statutulu org. alu dlui protopopu alu *Pomezuelu* *Elia Mo* pana in 28 fauru v. era in 29 fauru se tîené alegerea.

Cosdeni 26 ian. v. 1876.

3—3 Comitetalu parochialu, in co'ntielegere cu dlu protopresviteru tractuale.

Pentru vacantea parochia din comun'a *Ignesci* in incopciare cu parochi'a din comun'a *Mineadu*, in dieces'a *Aradului* protopresv. *Ienopolei*, (*Borosineu*), se escrie concursu cu terminulu de alegere pe 29 februarist. v. a. c. pe langa urmatóriele emolminte:

a) in *Ignesci*, casa parochiala, biru dela 50 de case câte una mesura cucurudiu sferimatu de tota cas'a, stolele usuatè si 2/4 sesiune pamentu aratoriu.

b) in *Mineadu*, biru dela 35 de case câte una mesura cucurudiu sferimatu de tota cas'a, stolele usuatè si 3 jugere de pamentu aratoriu.

Recurentii au sè produca: testimoni despre absolvirea teologiei, atestatu de calificatiune si de moralitate, pretii santilor vor avé preferintia.

Recursule adresate comitetulu parochiale, sunt a se tramite oficiulu protopresviterale in *Ienopolza* — *Borosineu* — posta ultima *Borosineu*.

Ignesci, 6 fauru 1876.

3—3 Comitetalu parochialu din *Ignesci-Mineadu*.

Cu scirea mea:

Nicolau Beldea, mp.

adm. protopresviteralu.

„ALBINA“

Institutu de creditu si de economi in *Sibiú*.

Domnii actionari ai Institutulu de creditu si de economii „*Albina*“ se invita prin acèsta, in vertutea art. 48 din statute, la

Atrei-a adunare generale ordinaria,

care se va tîené in *Sibiú* la 28 martiu 1876, stilulu nou, nainte de médiadi la 10 óre in cas'a propria a institutulu din strad'a macelariloru (coltiulu stradei *Baier* nr. 1.)

Obiectele:

1. Reportulu generale asupra stàrii societàtii, si bilantiulu anulu 1875.
2. Reportulu comitetulu de revissiuene.
3. Fipsarea dividendiloru.
4. Defigerea pretiulu marceloru de presentia.
5. Alegerea Comitetalu de supraveghiare.
6. Modificarea statuteloru in sensulu legii comerciali nóue.

DD. actionari, cari in vertutea art. 50, 51 si 52 din statute voiescu a participá la numit'a adunare in persóna ori prin plenipotentiatu, sunt rogati, a-si depune la cass'a institutulu actiunile lorù si eventuale dovedile de plenipotentia, celu multu pana in 26 martiu 1876 stilulu nou dupa médiadi la 6 óre.

Sibiú, 16 februaru 1876.

2—3 Consiliulu de administratiune.